

УДК 351.84:005.35(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2026.2/07>

Горник В. Г.

<https://orcid.org/0000-0002-9723-3956>

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Євмешкіна О. Л.

<https://orcid.org/0000-0001-6006-7563>

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Сімак С. В.

<https://orcid.org/0000-0003-1251-7288>

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

ВЗАЄМОДІЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ З МЕТОЮ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню особливостей взаємодії публічного та приватного секторів з метою реалізації державної політики соціальної відповідальності в Україні. Проаналізовано змістовну трансформацію соціальної відповідальності в умовах сучасних глобальних викликів та воєнного стану в Україні. Розглянуто сучасну державну політику соціальної відповідальності, яка базується на принципі синергії, де держава виступає архітектором правового поля, а бізнес – джерелом ресурсів та інновацій. Ключовими формами такої взаємодії є державно-приватне партнерство, тристоронній соціальний діалог та спільні гуманітарні фонди. Така взаємодія дозволяє не лише ефективно вирішувати поточні соціальні проблеми, а й формувати стійку довіру між суспільством, владою та підприємництвом. Соціальна відповідальність влади має комплексний характер і охоплює кілька критичних аспектів, зокрема: стратегічно-правовий (виконання національних та міжнародних зобов'язань), етико-репутаційний (формування довіри через професіоналізм та етику державних службовців), діяльнісний (підвищення якості життя населення та гарантування безпечного існування громадян). З'ясовано особливості соціальної відповідальності приватного сектору. Впровадження стандартів ISO-26000 та принципів ESG (екологічне, соціальне та корпоративне управління) зумовлене як свідомим вибором споживачів, так і жорсткими нормативними вимогами міжнародного ринку, зокрема ЄС. Добровільне взяття бізнесом додаткових зобов'язань у сфері екології, захисту праці та підтримки громад є інвестицією у його репутаційну стабільність. Війна змінила ієрархію завдань соціальної відповідальності, вивішивши в пріоритет: допомогу військовим формуванням та реадaptaцію ветеранів; підтримку внутрішньо переміщених осіб та відбудову соціальної інфраструктури; подолання інституційного вакууму через прийняття та реалізацію державних стратегій (зокрема Концепції до 2030 року). Подальший розвиток соціальної відповідальності в Україні потребує системного нормативного закріплення ролі держави у підтримці бізнесу та імплементації міжнародних стандартів сталого розвитку. Це дозволить не лише вирівняти соціально-економічні диспропорції, а й забезпечити європейську інтеграцію України, створюючи суспільство, засноване на взаємній відповідальності та високій якості життя.

Ключові слова: соціальна відповідальність, держава, соціальна держава, публічне управління, публічно-приватне партнерство, взаємодія держави і бізнесу, соціальна відповідальність бізнесу.

Постановка проблеми. Сучасні виклики воєнного стану та необхідність повоєнного відновлення зумовлюють змістовну трансформацію соціальної

відповідальності бізнесу з добровільної ініціативи в стратегічний інструмент виживання та розвитку держави. Ефективна реалізація державної політики

у цій сфері неможлива без тісного партнерства між владою (публічним сектором) та бізнесом (приватним сектором).

Україна, дотримуючись положень Декларації ОЕСР, активно впроваджує стратегію соціально відповідального ведення бізнесу. Ключові орієнтири цього документа охоплюють дотримання прав людини, екологічну безпеку, прозорість фінансової звітності та добросовісну конкуренцію. Крім того, особлива увага приділяється захисту прав споживачів, протидії відмиванню коштів, розвитку інновацій та податковій дисципліні. Ці міжнародні стандарти є універсальними та мають офіційну підтримку країн-учасниць ОЕСР.

Впровадження державної стратегії щодо розвитку соціально відповідального бізнесу дозволить українським підприємствам зміцнити ділову репутацію на світовій арені. Завдяки етичному ставленню до персоналу та контрагентів вітчизняні компанії зможуть підвищити свою конкурентоспроможність, що в тривалій перспективі позитивно вплине на міжнародний імідж України в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціальної відповідальності (СВ) перебувають у центрі уваги багатьох сучасних науковців. Теоретичний підґрунт розвитку СВ бізнесу закладено в працях таких дослідників, як Ф. Котлер, П. Байєрс, А. Мазаракі, С. Король, М. Пушкар та інших. Формування концепції соціальної держави в Україні досліджували О. Бобровська, М. Рудакевич, В. Співак та інші. Зокрема, фундаментальний аналіз моделей та еволюції соціальної держави представлений у монографії О. Панкевича, а історико-правовий контекст детально вивчено С. Кісс.

Окремі вектори державного управління соціальною сферою та відповідальності влади висвітлені у роботах О. Дегтяра та І. Савченка [1; 5]. Важливим є підхід А. Рижка, який розглядає СВ держави як результат розвитку соціально орієнтованої економіки, а також праці В. Андріяша щодо взаємозв'язку державної політики та соціального захисту. Проте, попри значний масив напрацювань, науковий дискурс потребує оновлення: наразі бракує комплексних досліджень взаємодії публічного та приватного секторів з метою реалізації державної політики соціальної відповідальності в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз сучасних підходів щодо взаємодії публічного та приватного секторів з метою реалізації державної політики соціальної відповідальності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Державна політика соціальної відповідальності в Україні базується на принципі синергії. Держава створює правове поле та стимули, а приватний сектор надає ресурси, інновації та управлінську гнучкість. Виділяються основні форми такої співпраці:

- державно-приватне партнерство – спільна реалізація інфраструктурних та соціальних проектів;

- соціальний діалог – проведення тристоронніх консультацій між урядом, роботодавцями та профспілками;

- спільні фонди та програми – фінансування гуманітарних потреб, відбудови та підтримки ветеранів.

Відповідно до висловленої думки І. Коваленка, соціальна відповідальність влади має поліфункціональну природу. Автор наголошує, що вона ґрунтується на фундаментальному принципі соціальної держави, який виступає базою для всієї системи сучасного публічного управління. Крім того, така відповідальність безпосередньо впливає на формування позитивного іміджу державних інституцій та посадовців, а через механізми цілеспрямованої соціальної політики стає ефективним інструментом подолання суспільних проблем [3]. Автор також зазначає, що в загальному соціальному розумінні поняття «державної соціальної відповідальності» є «об'єктивно сформованими в результаті закономірного розвитку цивілізації та витікаючи з самої природи взаємовідносин держави, громадянського суспільства та людини, гарантовані можливості користуватися найбільш важливими соціальними благами та послугами за умов безпечного та вільного існування індивіда» [3].

Спираючись на думку науковців [1; 2; 5], І Коваленко доповнює поняття соціальної відповідальності держави – «ступінь відповідності дій соціальних суб'єктів (індивіди, соціальні групи, держава) до взаємних вимог, які є дійсно правовими та іншими соціальними нормами, загальними інтересами» [3].

Підсумовуючи теоретичні напрацювання, можна виділити ключові ознаки соціальної відповідальності держави:

- орієнтація на принципи сталого розвитку та підвищення рівня добробуту кожної територіальної громади, що зумовлює демократизацію публічного управління;

- утвердження соціальної відповідальності як обов'язкового стандарту взаємодії на всіх рівнях публічного управління;

- соціальне забезпечення громадян;

– налагодження конструктивної взаємодії між публічним та приватним секторами, що обумовлюється високим рівнем відповідності діяльності даних суб'єктів взаємним обов'язкам та очікуванням;

– повна відповідність діяльності суб'єктів встановленим правовим актам та етичним соціальним нормам.

Соціальну відповідальність держави можна структурувати за кількома ключовими напрямками:

– стратегічно-правовий аспект, згідно якого держава несе повну відповідальність за реалізацію національних цілей та дотримання міжнародних договорів, використовуючи для цього весь спектр управлінського інструментарію;

– етико-репутаційний аспект, згідно якого рівень довіри до влади залежить від іміджу державного службовця, який ґрунтується на професіоналізмі, високій комунікативній культурі;

– соціально-економічний аспект базується на неухильному виконанні законодавства, спрямованого на захист природних ресурсів, дотримання державних соціальних гарантій та накопичення соціального капіталу;

– діяльнісний аспект, який визначається діяльністю держави з підвищення якості життя населення [6].

Механізм соціальної відповідальності становлять складну розгалужену систему, що включає механізми правотворчості, захисту прав людини та конституційного забезпечення. У цьому контексті соціальна відповідальність є фундаментальною складовою: її відсутність нівелює сенс існування будь-яких інших механізмів соціальної політики, оскільки саме вона визначає їхню кінцеву спрямованість на благо суспільства. Тому, соціальна відповідальність виступає ціннісним орієнтиром, без якого функціонування інших інструментів державної соціальної політики втрачає свою змістовну мету та ефективність [3].

У січні 2020 року схвалено Концепцію реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року, метою якої є «запровадження сучасних механізмів взаємодії держави і бізнесу, а також бізнесу і суспільства, які дадуть змогу посилити взаємну відповідальність усіх учасників суспільного життя, створити умови для подальшого соціально-економічного розвитку держави та суспільства» [4].

Соціальна відповідальність бізнесу визначає готовність підприємств брати на себе зобов'язання за свій вплив на навколишній світ. Глибока інтеграція принципів етики та сталого розвитку в щоденні

процеси діяльності компанії дозволяє бізнесу розвиватися, одночасно підвищуючи якість життя громадян і зберігаючи ресурси планети.

Отже, формування соціально відповідального бізнесу – це сфера добровільних ініціатив підприємств, що передбачає впровадження високих стандартів у виробничі процеси, управління персоналом та екологічну безпеку. Така стратегія сприяє встановленню довірливих відносин між підприємництвом, державою та громадою, що в стратегічній перспективі забезпечує стабільну прибутковість і конкурентоспроможність бізнесу.

Формування стратегії соціальної відповідальності, відповідно до праці [2], сьогодні зумовлене низкою критичних чинників, серед яких ключовими є:

– розвиток споживчої поведінки. Сучасний ринок характеризується високим рівнем обізнаності покупців. Вибір споживача тепер базується не лише на ціні, а й на етичності виробництва, екологічному сліді та дотриманні прав працівників. Ігнорування цих запитів створює серйозні репутаційні ризики та загрожує втратою ринкових позицій;

– нормативно-правові обмеження. Посилення законодавчих вимог у європейських країнах зобов'язує бізнес впроваджувати стандарти екологічної безпеки та захисту праці. Орієнтиром у цій сфері став міжнародний стандарт ISO-26000, який регламентує принципи відповідальності організацій за їхній вплив на суспільство та навколишнє середовище. Порушення цих норм тягне за собою не лише штрафні санкції, а й правові обмеження діяльності.

Сучасна парадигма соціально відповідального господарювання знаходить відображення у діяльності суб'єктів ринку в різних країнах та координується на рівні міжнародних об'єднань. Уніфікацією та популяризацією цих принципів займаються такі організації, як ООН, МОП, Рада Європи, а також профільні установи зі стандартизації та контролю якості.

Масштаби соціальної відповідальності суб'єктів господарювання корелюють із кількістю взятих ними позазаконних зобов'язань. У сфері екології це проявляється у впровадженні екобезпечних технологій та утилізації відходів. Соціальний вектор охоплює стратегічне планування з урахуванням суспільних інтересів, підтримку освіти та регулярне звітування перед громадою. Особлива увага приділяється трудовому колективу: від гарантування безпеки праці та медичного страхування до створення прозорих механізмів професійної оцінки та підтримки працівників у кризові періоди реорганізації.

Сучасні реалії воєнного часу зумовили зміну пріоритетів соціальної відповідальності суб'єктів господарювання. На передній план виходять завдання з оборони держави та соціального захисту постраждалого населення.

Об'єктивна потреба сьогодення полягає в активізації державно-приватного партнерства задля:

- соціально-трудоваї реадaptaції військовослужбовців та внутрішньо переміщених осіб;
- відновлення критичної соціальної інфраструктури;

- подолання інституційного вакууму у сфері регулювання соціально відповідальної поведінки бізнесу.

В сучасних умовах активна співпраця публічного та приватного секторів зумовлює потребу в подоланні фінансової та культурної неспроможності багатьох підприємств. Для цього необхідно розробити й прийняти нормативний документ, який би регламентував роль держави у підтримці соціально відповідального бізнесу, дозволив імплементувати міжнародні стандарти сталого розвитку (ESG) та покращити інвестиційний імідж України на міжнародній арені. У довгостроковій перспективі це забезпечить сталий розвиток суспільства та відновить довіру між громадянами та бізнес-спільнотою [4].

Висновки. В умовах сучасних глобальних викликів та воєнного стану в Україні соціальна відповідальність трансформувалася з ініціативи у фундаментальний інструмент сталого розвитку та національної стійкості.

Сучасна державна політика соціальної відповідальності базується на принципі синергії, де держава виступає архітектором правового поля, а бізнес – джерелом ресурсів та інновацій. Ключовими формами такої взаємодії є державно-приватне партнерство, тристоронній соціальний діалог та спільні гуманітарні фонди. Така взаємодія

дозволяє не лише ефективно вирішувати поточні соціальні проблеми, а й формувати стійку довіру між суспільством, владою та підприємництвом. Соціальна відповідальність влади має комплексний характер і охоплює кілька критичних аспектів, зокрема: стратегічно-правовий (виконання національних та міжнародних зобов'язань), етико-репутаційний (формування довіри через професіоналізм та етику державних службовців), діяльнісний (підвищення якості життя населення та гарантування безпечного існування громадян).

Для приватного сектору соціальна відповідальність стала запорукою конкурентоспроможності. Впровадження стандартів ISO-26000 та принципів ESG (екологічне, соціальне та корпоративне управління) зумовлене як свідомим вибором споживачів, так і жорсткими нормативними вимогами міжнародного ринку, зокрема ЄС. Добровільне взяття бізнесом додаткових зобов'язань у сфері екології, захисту праці та підтримки громад є інвестицією у його репутаційну стабільність.

Війна змінила ієрархію завдань соціальної відповідальності, вивівши в пріоритет: допомогу військовим формуванням та реадaptaцію ветеранів; підтримку внутрішньо переміщених осіб та відбудову соціальної інфраструктури; подолання інституційного вакууму через прийняття та реалізацію державних стратегій (зокрема Концепції до 2030 року).

Отже, подальший розвиток соціальної відповідальності в Україні потребує системного нормативного закріплення ролі держави у підтримці бізнесу та імплементатції міжнародних стандартів сталого розвитку. Це дозволить не лише вирівняти соціально-економічні диспропорції, а й забезпечити європейську інтеграцію України, створюючи суспільство, засноване на взаємній відповідальності та високій якості життя.

Список літератури:

1. Дегтяр О.А. Державне управління соціальною сферою та соціальна відповідальність бізнесу. *Теорія та практика державного управління*, 2013. № 2 (41). С. 1–7.
2. Добровольський М. Стратегія соціальної відповідальності підприємства. URL: <https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6cf10d05-653c-4277-8dc1-3d461240276a/content> (дата звернення 20.04.2026).
3. Коваленко І. І. Соціальна відповідальність держави в контексті повномасштабної війни в Україні. URL: https://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2024/22.pdf (дата звернення 20.04.2026).
4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 24 січня 2020 р. № 66-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 20.04.2026).
5. Савченко І. Г. Інституційна відповідальність органів державної влади в умовах розбудови соціальної держави в Україні: автореф. дис. ... канд. наукдерж. упр. : 25.00.01. Харків, 2007. 40 с.
6. Соціальна відповідальність людини та держави. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%20page7.html (дата звернення 20.04.2026).

Hornyk V. H., Yevmieshkina O. L., Simak S. V. INTERACTION BETWEEN THE PUBLIC AND PRIVATE SECTORS FOR THE PURPOSE OF IMPLEMENTING STATE SOCIAL RESPONSIBILITY POLICY IN UKRAINE

The article is devoted to the study of the peculiarities of the interaction between the public and private sectors in order to implement the state policy of social responsibility in Ukraine. The substantive transformation of social responsibility in the context of modern global challenges and martial law in Ukraine is analyzed. The article examines the modern state policy of social responsibility, which is based on the principle of synergy, where the state acts as the architect of the legal field, and business is a source of resources and innovations. Key forms of such interaction are public-private partnerships, tripartite social dialogue, and joint humanitarian funds. Such interaction allows not only to effectively solve current social problems, but also to build lasting trust between society, government, and business. The social responsibility of the authorities is complex and covers several critical aspects, including: strategic and legal (fulfillment of national and international obligations), ethical and reputational (building trust through the professionalism and ethics of civil servants), and operational (improving the quality of life of the population and ensuring the safe existence of citizens). The features of the social responsibility of the private sector have been clarified. The implementation of ISO-26000 standards and ESG principles (environmental, social and corporate governance) is due to both the conscious choice of consumers and the strict regulatory requirements of the international market, in particular the EU. Voluntary undertaking by a business of additional obligations in the field of ecology, labor protection, and community support is an investment in its reputational stability. The war changed the hierarchy of social responsibility tasks, prioritizing: assistance to military formations and veterans' readaptation; support for internally displaced persons and reconstruction of social infrastructure; overcoming the institutional vacuum through the adoption and implementation of state strategies (in particular, the Concept until 2030). Further development of social responsibility in Ukraine requires systematic regulatory consolidation of the role of the state in supporting business and implementing international standards of sustainable development. This will not only level out socio-economic disparities, but also ensure Ukraine's European integration, creating a society based on mutual responsibility and a high quality of life.

Keywords: social responsibility, state, social state, public administration, public-private partnership, interaction between state and business, social responsibility of business.

Дата першого надходження статті до видання: 20.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026